

tryffeligt er taget Bestemmelse for det Tilfælde, at Høveriet skulde blive afløst, skøndt jeg rigtignok ikke kan tænke mig, at disse Bestemmelser skulde være saaledes beskafte, at de ere fuldkommen anvendelige mod Høveriets tvungne Afløsning under de vistnok lidet betryggende Former, som Lovudkastet har givet, og deels vil Forpagteren i de fleste Tilfælde være villig til Afløsningen, naar der for samme gives ham en nogenlunde billig Godtgjørelse, og naar Cieren vil foretage de Forandringer og Anskaffelser, som Høveriets Afløsning gjør fornødne. Det vil være en høist ubehagelig Stilling, han kommer i, hvis han modsætter sig Høveriets Afløsning, hvor det er et almindeligt Dnske, at den skal fremmes. Det vil altsaa vistnok være et meget sjældent Tilfælde — maaskee det ikke engang vil komme til at existere — men i det Tilfælde, hvor Forpagterens Samtykke kræves, kan han gjøre Paa-stand paa, at det ikke skeer paa en for ham ødelæggende Maade, hvorimod han ganske er givet til Ppris, saafremt han ikke har denne Ret. Men jeg maa derhos bemærke at Forpagtningscontracter kun ere temporaire; vel ere de ofte indgaaede for længere Tid, f. Ex. for 9, 12 eller 15 Aar; men deels ere ikke alle Contracter indgaaede paa saa lang Tid og deels er en stor Deel af Forpagtningscontracterne ældre, saa at en Deel af dette Tidsrum er udløbet. Jeg skal blot endnu bemærke, at man ikke kan paaberaabe sig som Grund for saaledes at sætte Forpagterens Interesse tilside, at Anordningen om Forbedring i Huusmændenes Kaar af 28de Mai 1848 § 10 uden videre har paalagt Forpagteren at lade sig nøie med den Godtgjørelse, der ved Udførelsen af nye Fæstebreve og Leiecontracter til vedkommende Huusmand fastsattes for det Arbejde, som er betinget, men nu forvandles til Penge; thi uden at tale om, hvorvidt denne Lovbestemmelse i og for sig er anbefalelig, er

den paa ingen Maade saa indgribende som den, hvorom her er Tale; det er enkelte Huusmænds Pligtarbejde, som bestaaer i Gangdagsarbejde, som han mister mod Vederlag, og dette skeer efterhaanden som Huusmænds Fæste og Leiemaal ophøre. — Det kan altsaa ikke være særdeles betænkeligt; naar Vederlaget i og for sig er noget taaleligt, vil han kunne lægge efterhaanden nogle saa flere Folk dertil eller ogsaa oprette temporaire Foreninger med Andre om at forrette dette Arbejde. Det er altsaa paa ingen Maade saa indgribende som den Bestemmelse, hvorom her er Tale. Enten man nu vil overlade det til Afsløsningsmændene og i paakommende Tilfælde til den foreslaaede Overcommisston at afgjøre Spørgsmaalene mellem Forpagteren og Cieren, eller man vil overlade det til Domstolene, saa er i alle Tilfælde Forpagteren pprisgivet. Men han vil dog være meest pprisgivet, hvis det uden hans Samtykke skulde kunne overlades til Afsløsningsmændene, og jeg troer derfor, at Udkastet maa bifaldes, forsaavidt det ikke har villet dette. Men det er en Henviisning til Domstolene, det er en Henviisning til en Proces, som kan blive vidtløftig, som kan blive bekostelig, og hvis Udfald kan blive usikkert. Her er ikke Spørgsmaal om en klar Ret, man kan vente anerkjendt ved Domstolene; men om et Skjøn om, hvilke Arbejdsredskaber, hvilke Heste, hvilke Forøgelses i Bygninger o. s. v. der ere fornødne paa Grund af Høveriafsløsningen. Dette maa fornemmelig beroe paa de Mænd, som dertil maatte blive udnævnte, og det er, som bekendt, meget usikkert, ligesom ogsaa Fuldbyrdselsens af Domme, der gaar ud paa saadanne Foretagender, er langt vanskeligere end Fuldbyrdselsens af Domme, der gaar ud paa en Pengebetaling eller Andet, der har en ganske bestemt Størrelse.